

NYHEDSBREV | 2022-2023 | 5. FEBRUAR 2024

EU's klimaråd gør status for EU's klimapolitik og anbefaler mere handling i et højere tempo, hvis EU skal opnå klimaneutralitet

EU's pendant til det danske klimaråd giver i en ny rapport 13 anbefalinger til, hvordan EU kan nå målet om klimaneutralitet senest i 2050. Der er akut behov for at styrke EU's klimainsats inden for alle sektorer, og der skal fart på reduktionen af udledningerne.

The European Scientific Advisory Board on Climate Change (herefter også "rådet" og "klimarådet") udgav den 18. januar 2024 en rapport, der gør status over EU's klimainsats og kommer med 13 konkrete anbefalinger til at nå EU's vedtagne klimamål for 2030 og klimaneutralitet senest i 2050.

Klimarådets overordnede konklusion er klar: Hvis det skal være muligt at nå EU's klimamål, er det nødvendigt at styrke indsatsen øjeblikkeligt. Det gælder ikke mindst indsatsen på nationalt niveau.

Rapporten konkluderer, at der er behov for at øge indsatsen inden for alle sektorer. Her er det især landbrug, transport, og bygninger samt LULUCF-sektoren (udledninger fra arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug), som skal levere hidtil usete drivhusgasreduktioner – og det på kort tid. I relation til landbrug fremhæver rapporten, at EU's landbrugspolitik i højere grad bør tilpasses EU's klimaambitioner. Ligesom der senest i 2031 bør indføres en pris på udledninger fra landbrug og LULUCF.

Rapporten og anbefalingerne kommer kort før, at Kommissionen den 6. februar 2024 ventes at præsentere et udspil om EU's klimamål for 2040.

Kan EU nå sine klimamål for 2030 og 2050?

Ifølge klimarådet har EU gjort store fremskridt med at styrke rammerne for sin klimapolitik i de seneste år. Det er sket med en række initiativer under den europæiske grønne pagt og Fit for 55-pakken.

Klimarådet vurderer, at en effektiv implementering af Fit for 55-pakken vil kunne bidrage til at fremskynde EU's "dekarbonisering", dvs. at reducere eller eliminere drivhusgasemissioner. Men rådet gør det også klart, at der er behov for yderligere tiltag, hvis EU skal opnå klimaneutralitet senest i 2050.

Til trods for at drivhusgasreduktionerne har taget fart de senere år, ser det således ikke ud til, at EU kan nå 2030-målet at reducere EU's udledninger af drivhusgasser med mindst 55 pct. i forhold til 1990-niveauet. EU-landenes fremskrivninger viser nemlig kun en reduktion på 49 pct. i 2030. Hvis målene om en reduktion på mindst 55 pct. og siden klimaneutralitet skal nås, vurderes det, at hastigheden af reduktionerne skal mere end fordobles.

Hvad er Fit for 55-pakken?

Fit for 55-pakken er en række forslag om ny EU-lovgivning og revision af eksisterende EU-lovgivning for at sikre, at EU's politikker i overensstemmelse med EU's 2030-mål. Dvs. senest i 2030 at nå en reduktion af nettodrivhusgas-udledninger med mindst 55 pct. sammenlignet med 1990. Se evt. Kommissionens beskrivelse af pakken [her](#).

Resumé af anbefalingerne fra EU's klimaråd

Anbefalinger til at nå 2030-målet om en reduktion på 55 pct.

Anbefaling 1: Medlemslandene skal gennemføre nationale tiltag til øge hastigheden af reduktioner og vende det faldende optag (kulstofdræn)

For at nå 2030-målet om en reduktion af nettodrivhusgasudledninger med mindst 55 pct., skal medlemslandene gennemføre en hurtig, robust og effektiv implementering af Fit for 55-pakken.

Resultaterne afhænger især af den *nationale* implementering af byrdefordelingsaftalen (bygninger, transport og landbrug) og LULUCF-forordningen. Rapporten fremhæver i den forbindelse, at medlemslandene opdaterer og implementerer deres nationale energi- og klimaplaner (NECP'er) i forbindelse med revision af disse i 2024.

Anbefaling 2: Færdiggør lovgivningsinitiativer under den grønne pagt

Klimarådet anbefaler, at man får færdiggjort de initiativer under den grønne pagt, hvor lovgivningen endnu ikke er helt på plads. Her peger rådet særligt på revisionen af energibeskatningsdirektivet. Ifølge rådet skal revisionen af direktivet sikre, at beskatningen af energiprodukter tilpasses EU's klimamål, herunder at man indfører højere minimumafgifter for fossile brændstoffer og fjerner forskellige afgifts fritagelser (bl.a. for fly, skibsfart og landbrug).

Anbefaling 3: Sikr stabile investeringsrammer for vedvarende energi ved at vedtage og implementere lovgivning

EU og nationale beslutningstagere skal implementere eksisterende lovgivning på området og vedtage den lovgivning, der afventer eller er under behandling. Her fremhæves især EU's elmarkedsreform, forordningen om nettonulindustri (NZIA) og forordningen om kritiske råstoffer. Det vurderes, at gennemførelsen af disse kan medvirke til at styrke de langvarige investeringsudsigter i opskalering af vind- og solenergi.

Anbefaling 4: Fuld udfasning af støtte til fossile brændstoffer

Ifølge klimarådet bør EU-medlemslandene omgående udfase subsidier til fossile brændstoffer i hele EU, da de undergraver incitamentet til at reducere fossilt energiforbrug og reducerer det offentlige budgets mulighed for at finansiere klimaindsatser.

Klimarådet peger på, at afbødende subsidier til mindre bemidlede borgere skal målrettes, så de sikrer incitamentet til energieffektivitet og skift til vedvarende energi. Desuden skal EU's statsstøtteregler ændres, så de i højere grad er i overensstemmelse med EU's klimamål. EU-landene skal også vedlægge klare planer og tidslinjer for udfasningen i deres NECP'er.

Anbefalinger til at nå 2050-målet om klimaneutralitet

Anbefaling 5: EU's politiske rammer skal være i fuld overensstemmelse med målet om klimaneutralitet og udfasning af fossile brændstoffer

Den europæiske klimalov forpligter Kommissionen til at kontrollere, om et lovforslag eller et udkast til foranstaltninger stemmer overens med EU's klimamål. Rådet foreslår, at Kommissionens kontrol skal systematiseres, og at den fremover også skal omfatte gennemførelsesretsakter og delegerede retsakter under Fit for 55-pakken og den grønne pagt samt andre tiltag som klimarelaterede statsstøtte.

Rådet anbefaler, at EU's politikker tilpasses bedre til målet om klima-neutralitet. Det gælder især inden for bl.a. energiinfrastruktur og finansiering. Ligesom rådet fremhæver behovet for, at brugen af teknologier til CO₂-fangst og brint ikke må føre til fastholdelse en fossil gasinfrastruktur.

Anbefaling 6: Styrk rammerne for EU forvaltning og efterlevelse på klimaområdet

Rapporten anbefaler, at EU's forvaltning ("governance") og efterlevelse ("compliance") på klimaområdet skal styrkes. Det kan gøres ved at forbedre de eksisterende politikker – især ved de forestående revisioner af den europæiske klimalov og i EU's forordning om et system for forvaltning af energunionen og klimaindsatsen ("governanceforordningen").

Dertil peger rådet på, at der skal etableres mere effektive efterlevelsese-mekanismer ifm. medlemsstaters forpligtigelser til at reducere udledninger fra sektorer, der ikke hører under ETS (EU's kvotehandelssystem).

Anbefaling 7: EU's to kvotehandelssystemer skal gøres klar til klimaneutralitet

Klimarådet fremhæver, at der er behov for hurtigst muligt at få en afklaring for fremtiden for EU's kvotehandelssystem, herunder rollen for optag. Dertil skal EU udvikle alternativer til gratiskvoter for at undgå udflytning af de store sektorer ("carbonlækage"), der ikke er dækket af EU's klimatold (CBAM).

Desuden anbefaler rådet, at prisen for de to kvotehandelssystemer skal være høj nok til at skabe det tilstrækkelige incitament til reduktioner i tråd med målet om klimaneutralitet, og der sker en øget ensretning af prisen i de to systemer. Rådet

bemærker, at det skal ske i samspil med målrettede tiltag for at adressere socioøkonomiske effekter.

Anbefaling 8: EU's politikker bør bygge på systematiske konsekvens-analyser og evalueringer af de socioøkonomiske aspekter af klimapolitikker

For at skabe synergi mellem EU's sociale politikker og klimapolitikker, er der behov for mere systematiske og kontekstspecifikke konsekvensanalyser og "ex post"-evalueringer (efter indførelse). Dertil skal evalueringerne indeholde offentlige høringer. Det kan ifølge klimarådet bidrage til en mere retfærdig omstilling og mere effektiv implementering af EU's klimapolitik.

Anbefaling 9: Stærkere incitamentter til klimaindsatser i landbruget og fødevarsystemet

Klimarådet anbefaler, at EU's fælles landbrugspolitik (CAP) skal være bedre afstemt med EU's klimamål. Klimarådet foreslår, at man i den forestående revision af CAP'en fastsætter et separat mål for udledninger, at der indføres tiltag for at reducere metan og lattergas, jordens kulstofindhold øges og støtte flyttes væk fra udledningsintensive landbrugspraksisser (bl.a. husdyrproduktion).

Det anbefales i forlængelse heraf, at EU styrker tiltag til en mere plante-baseret kost, og at der udvikles en strategi som kan skabe et fødevarsystem tilpasset klimamålene. Samtidig skal EU indlede forberedelserne til prissætning af udledninger fra landbrug/fødevarer og LULUCF (se anbf. 13).

Anbefaling 10: Fangst, lagring og anvendelse af CO₂, brint og bioenergi bør målrettes aktiviteter, hvor der ikke er alternativer

Klimarådet fremhæver, at CO₂-fangst og indirekte elproduktion via bioenergi og brint er mindre effektivt og forbundet med flere udfordringer mht. bæredygtigheds end f.eks. energieffektivisering og direkte elektrificering.

Klimarådet anbefaler, at EU-politikkers til understøttelse af CO₂-fangst og lagring/anvendelse (CCS-/CCU-teknologi), bioenergi og brint målrettes aktiviteter, hvor der er ingen eller kun begrænsede muligheder for reduktion af udledningerne.

Anbefaling 11: EU skal gøre mere for at sikre de nødvendige private og offentlige investeringer

De årlige investeringer i reduktionsindsatsen skal mere end firedobles fra de nuværende 200-300 mia. euro til 1.250-1.400 mia. euro årligt. Det vil ifølge rådet bl.a. kræve en omstrukturering af eksisterende investeringer og en forøgelse af investeringer i energi og transport med min. 500 mia. euro årligt.

Klimarådet foreslår bl.a., at rapporteringsmetoden i den flerårige finansielle ramme (MFF) skal styrkes. For det første skal den bedre kunne spore de EU-midler, der bidrager til klimaindsatsen. For det andet skal den identificere, hvor der anvendes midler på aktiviteter, som potentielt er miljø- og klimaskadelige.

Desuden anbefaler rådet, at EU skal overveje at fortsætte den fælles låntagning for at øge investorernes tillid og de offentlige investeringer i klimaindsatsen. Samtidig peger rådet på behovet for private investeringer vil kræve, at man fra EU's side adresserer teknologispecifikke risici og finansieringsmangler for at øge udbuddet af bankfinansierede reduktions-projekter.

Anbefalinger om at udvikle ny politik

Anbefaling 12: EU skal arbejde for mere ambitiøse reduktioner i efterspørgslen af energi og materiale
EU-politikker skal skabe incitamentter til at foretage effektiviseringer og

adfærdsændringer, som vil reducere efterspørgsel af energi og materialer (f.eks. ift. transport, materialeforbrug, kost og bygninger). Indtil nu har EU's politikker primært haft fokus på teknologiske tiltag (på udbudssiden) og mindre på initiativer, der kan begrænse forbruget af produkter og tjenester (på efterspørgselssiden) med høj drivhusgasudledning.

Anbefaling 13: EU skal sætte en pris på udledninger fra alle større sektorer og skabe incitamenter for kulstoffjernelse (optag)

Klimarådet anbefaler, at alle større sektorer fremover skal betale for udledning af drivhusgasser. Det gælder således også landbrug/fødevarer, LULUCF og udvinding og produktion af fossile brændstoffer ("upstream fossile aktiviteter").

Rapporten anbefaler, at man går i gang med at forberede introduktionen af et prisinstrument for landbruget/fødevarer og LULUCF-sektorerne. Ifølge klimarådet vil et sådant prisinstrument give landbruget et klart incitament til at reducere udledninger og øge optag/kulstoffjernelse. Samtidig med at det kan få kunder til at fravælge udledningstunge produkter. Det vurderes, at et prisinstrument ikke kan stå alene, men skal kombineres med andre tiltag for at sikre en retfærdig omstilling.

Vil du vide mere om EU's klimaråd og rapportens metode?

European Scientific Advisory Board on Climate Change blev etableret med den europæiske klimalov for at give input til EU's klimaindsats for at nå målet om klimaneutralitet. Dets bestyrelse består af 15 europæiske forskere, og det har til huse i Det Europæiske Miljøagentur i Danmark.

Læs mere om EU's klimaråd [her](#) og om den europæiske klimalov [her](#).

For at nå frem til anbefalingerne i rapporten, har EU's klimaråd undersøgt, dels hvilke fremskridt der er gjort på EU-niveau for at nå klimamålene, dels hvor der er uoverensstemmelser mellem EU's vedtagne politik og EU's klimamål.

Fremskridtene vurderes ved at analysere over 80 indikatorer og sammenstille dem med benchmarks, mens analysen af uoverensstemmelser primært er baseret på rapporter, videnskabelige resultater osv. På baggrund af undersøgelsen identificerer klimarådet, hvad der er behov for, og hvor der er mangler/barrierer.

Rapporten med anbefalingerne findes [her](#).

Produceret og skrevet af:

Christine Islann Farbøl, International konsulent

Karen Schack Andreassen, International konsulent, tlf. 3111

Andreas Sommer Møller, EU-konsulent, tlf. 3146

EU-nyt fra EU-konsulenterne sendes løbende til abonnenter i Folketinget